خبر

فرصتی طلایی برای پایان دادن به روزهای بی‌کنسرتی

تب‌وتابی که این روزها جام‌جهانی به‌پا کرده، فرصت مغتنمی است تا برای تغییر روحیه مردم، چراغ کنسرت در کشور پس از چهار ماه روشن شود. از ششم مرداد که کنسرت‌ها در کشور به‌دلیل آغاز ماه محرم تعطیل شده‌است، هیچ کنسرتی در شهرهای مختلف ایران برگزار نشده و این اتفاق در ۲۵ سال اخیر بی‌سابقه بوده است. البته قرار بود از هفتم مهرماه، دور تازه‌ای از کنسرت‌ها در تهران و چند کلانشهر برگزار شود که متاسفانه با آشوب‌های خیابانی همزمان شد و کمتر خواننده‌ای ریسک روی صحنه رفتن را پذیرفت. در ادامه این مسیر، برخی خوانندگان پاپ حاضر شدند تا در اواخر مهرماه اجرای صحنه‌ای داشته باشند اما تبلیغات سوء شبکه‌های ماهواره‌ای چنان به این خوانندگان تاخت که تاکنون اجرای صحنه‌ای در شهرهای بزرگ برگزار نشده است. این موضوع که به هیچ عنوان برازنده ظاهر فرهنگی کشور نیست، با توجه به فروکش کردن آشوب‌ها، هیجانی که جام‌جهانی در کشور به‌وجود آورده و همچنین برگزاری پرشور جشنواره موسیقی نواحی که با استقبال در شهر گرگان برگزار شد، زمینه برگزاری کنسرت‌ها را دوباره مهیا کرده است. دفتر موسیقی وزارت فرهنگ نیز در روزهای گذشته طی اخباری اعلام کرد که در زمینه برگزاری کنسرت، نهایت همکاری از جمله تسریع در صدور مجوز و اعطای سالن رایگان برای اجرای برنامه را با خوانندگان به‌عمل خواهد آورد.

جدیدترین اثر محمد اصفهانی، بهانه‌ای شد برای مرور آهنگ‌هایی که برای وطن خوانده شده است

پنجه دیوان بشکن، ای وطنم «ایران»

علی رستگار
گروه فرهنگ و هنر

برای آنهایی که لحظه‌لحظه دیدار نفسگیر، مهیج و ملتهب تیم‌های ملی فوتبال ایران و آمریکا را به یاد دارند، انگار روز مسابقه همین دیروز بود اما در واقعیت و با نگاهی به تقویم، ۲۴ سال از «بازی قرن» می‌گذرد. بیش از دو دهه از آن گل‌های دقایق ۴۱ و ۸۳ و گریه شوق حمید استیلی و پاس‌های طلایی جواد زرینچه و علی دایی و فرار فراموش‌نشدنی مهدی مهدوی‌کیا و دلاوری‌های احمدرضا عابدزاده و تیمش فاصله گرفته‌ایم اما هنوز طعم شیرین آن شب به یادماندنی در ورزشگاه ژرلان لیون فرانسه در ۲۱ ژوئن ۱۹۹۸ و رقص و شادی و پایکوبی مردم را در خیابان‌ها از یاد نبرده‌ایم. آیا امروز تاریخ تکرار می‌شود و شاگردان کارلوس کی‌روش می‌توانند یکی از مهم‌ترین بازی‌های این قرن را هم با پیروزی پشت سر بگذارند و بار دیگر آن اشک شوق‌ها را ببینیم، البته این بار از چشمان مهدی طارمی، سردار آزمون، کریم انصاری‌فرد یا دیگر بازیکنان تیم‌ملی فوتبال ایران؟ اگر قرار به تکرار دلپذیر تاریخ باشد، باز هم تقویم دلگرم‌مان می‌کند و به ما قوت قلب می‌دهد؛ چراکه تیم‌ملی فوبتال ایران ۲۵ سال پیش در چنین روزی با برتری در مجموع مقابل تیم‌ملی فوتبال استرالیا «حماسه ملبورن» را رقم زد و راهی همان جام‌جهانی شد که تیم‌ملی فوتبال آمریکا را شکست داد. حالا چه چیزی می‌تواند این شور و هیجان و غرور ملی را تقویت و هواداران ایران را برای حمایت همه‌جانبه سر ذوق آورد؟ شنیدن موسیقی‌ها و آهنگ‌هایی که خوانندگان سرشناس کشورمان در همه این سال‌ها درباره ایران و برای ایران خوانده‌اند.

برای ایران

تازه‌ترین اثر موسیقایی منتشر شده با موضوع ایران، همین نماآهنگ «برای ایران» با صدای محمد اصفهانی و تهیه شده در مرکز تهیه تولیدات تصویری باشگاه خبرنگاران پویاست. نماآهنگی مختصر، مفید، شنیدنی و دیدنی که مشخصا اثری مناسب و فکر شده‌است و دیدن و شنیدن آن در هر بزنگاه ملی- از جمله همین مسابقه امروز ایران و آمریکا- پیشنهاد می‌شود و مخاطبان ایرانی را با هر طیف و نگاهی یکدل و یکرنگ می‌کند و به وجد می‌آورد. تصویر به شیوه برنامه گوگل ارث ابتدا نقشه جهان را نشان می‌دهد، به ایران می‌رسد و بعد هم به اهتزاز پرچم ایران دیزالو (برهم‌نمایی) می‌شود. در ادامه هم تصاویری از پیروزی حسن یزدانی در مسابقات کشتی (با چاشنی گزارش هادی عامل و تکیه‌کلام مشهورش: شیر مادر و نان پدر حلالت)، غلبه بهداد سلیمی بر وزنه‌های سنگین، مهار ضربه پنالتی رونالدو توسط علیرضا بیرانوند، بوسیدن پلاک جنگی توسط مجید سوزوکی در فیلم اخراجی‌ها و موشک ذوالفقار می‌بینیم. دکلمه گوینده روی این تصاویر با موضوع ایران، ضمن همراهی درست با فیلم، عرق و تعصب ایران‌دوستی را تقویت می‌کند. بعد هم تصاویری از نمادهای شهری از برج میلاد تهران تا سی و سه پل اصفهان و دماوند و مردم می‌بینیم که با ریتم تند در موسیقی و ضرباهنگ مناسب در تدوین همراه است و زمینه را برای شروع خواندن محمد اصفهانی آغاز می‌کند. این خواننده خوش‌صدا هم با وسعت صدا و تحریر همیشگی‌اش به تدریج به کلامش اوج می‌دهد و می‌خواند: «ایران، شروع و پایان/ ایران بالاتر از جان/ ایران نبینمت ویران/ ایران کلام آخر/ ایران تمام باور/ ایران نبینمت پرپر.» شنیدن صدای اصفهانی روی تصاویری که ترکیبی از مستند و برخی آثار سینمایی حوزه جنگ و دفاع‌مقدس است، حس و حال خاصی دارد و مخاطب را تا پایان نماآهنگ با خود همراه می‌کند. کلماتی چون «تا دنیا دنیاست/ این پرچم، بالاست» هم حسن ختام مناسبی برای این اثر دیداری- شنیداری است.

وطن یعنی همین عشقی که داری

رضا صادقی به عنوان یکی از خواننده‌های محبوب و سرشناس پاپ که عموما با آهنگ‌های عاشقانه شناخته می‌شود، ترانه‌ای شنیدنی با موضوع ایران دارد. قطعه «به نام ایران» که صادقی آن را با همان حس و حال قطعات عاشقانه‌اش خوانده و آن را با عرق و تعصب و شور و حال وطن‌پرستی تقویت کرده‌است. وقتی با عقبه آثار صادقی این قطعه را می‌شنویم، انگار با عاشقانه‌ترین ترانه مواجه هستیم. متن ترانه هم به این عشق دامن می‌زند و از واژگانی آشنا برای عشق و رابطه عاشقانه مرسوم مثل «میون قصه‌های عاشقانه/ تو لیلایی و من مجنون‌ترینم» به تدریج به عشقی بزرگ‌تر به نام وطن می‌رسد: «وطن یعنی یه رویای بهاری/ وطن یعنی همین عشقی که داری/ وطن زیباترین حس نیازه/ تو روزا و شبای بی قراری».

پنجه دیوان بشکن ای وطنم ایران

محمد معتمدی به جز همین ترانه اخیری که به نام «تا پای جان برای ایران» و به مناسبت حضور تیم‌ملی فوتبال ایران در جام‌جهانی ۲۰۲۲ قطر خوانده، باز هم قطعات وطن‌پرستانه جذابی در کارنامه دارد، از جمله قطعه «جان ایران» و همین قطعه مشهور و بارها شنیده شده «وطنم ایران»؛ اثری که شنیدن آن به ویژه بعد از دلاوری و پیروزی قهرمان‌های ملی و ورزشی ایران مخاطب را به وجد می‌آورد: «مثل سیاوش تنها، بگذر از این آتش‌ها/ تندی توفان بشکن، ای وطنم ایران/ شمع دعا روشن کن نام خدا جوشن کن/ پنجه دیوان بشکن ای وطنم ایران».

شرح این عاشقی ننشیند در سخن

اگر به عنوان یک ایرانی ساکن وطن و میان شلوغی‌ها و روزمرگی‌ها، حس عشق و علاقه‌تان به میهن گل کرد یا به عنوان یک ایرانی در غربت، دل‌تان هوای وطن را کرد، همیشه آهنگ «ای ایران ایران» با صدای مخملی محمد نوری جواب می‌دهد و به معنای واقعی کلمه یک درمان و تراپی است و می‌تواند پاسخگوی احساسات و نیازهای وطن‌پرستانه‌تان باشد: «ای ایران ایران دور از دامان/ پاکت دست دگران بد گهران/ ای عشق سوزان ای شیرین‌ترین رویای من تو بمان در دل و جان».

ای شکوه پابرجا

سالار عقیلی هم از جمله خوانندگانی است که نامش با ترانه‌ها و آهنگ‌های مرتبط با وطن گره‌خورده و کم‌آهنگ درباره ایران نخوانده‌است. این تعلق خاطر در ترکیب با توانایی او در خواندن هم به بار نشسته و به قطعاتی ماندگار با موضوع وطن منجر شده‌است. به جز قطعه مشهور «ایران فدای اشک و خنده تو دل پر و تپنده تو» می‌توان به آهنگ «وطنم» سروده افشین یداللهی اشاره کرد که حس و غرور ملی را تقویت و از همان شروع کوبنده و در اوج، عقیلی شنونده را جذب می‌کند: «وطنم؛ ای شکوه پابرجا در دل التهاب دوران‌ها/ کشور روزهای دشوار زخمی سربلند بحران‌ها/ ایستادی به جنگ رو در رو خنجر از پشت می‌زند دشمن/ گویی از ما و در نهان بر ما وطنم! پشت حیله را بشکن».

قلب من این وطن است

محسن چاوشی از جمله خوانندگان محبوبی است که همیشه در کارهایش نیم‌نگاهی به مسائل و دغدغه‌های اجتماعی داشته‌است. او همان‌قدر که در عمل و در عالم واقعیت دستگیر مردم و یاری کننده گرفتاران است و دست خیر دارد، در آثار موسیقایی‌اش هم این تعهد اجتماعی را لحاظ می‌کند. دلیل محبوبیت او هم پویایی و پاسخگویی به نیاز مردم در هر دو حوزه زندگی و موسیقی است. با این پیشینه و ویژگی‌ها، شنیدن ترانه‌ای چون «مام وطن» با موضوع ایران با صدای چاوشی معقول و موردانتظار و البته شنیدنی و تاثیرگذار است و حکایت از سربلندی همیشگی ایران ریشه‌دار با وجود زخم‌های تاریخی دارد: «راز خوشبختی من خفته در قلب من است/ تو کجا می‌گردی قلب من این وطن است».

همیشه با تو بوده‌ام

علیرضا قربانی از بهترین خواننده‌های سال‌های اخیر کشور در زمینه موسیقی سنتی است که او را با قطعات و آهنگ‌های شنیدنی و تاثیرگذاری به یاد می‌آوریم. او به جز انتشار تک آهنگ‌ها و آلبوم‌های موسیقی، سرزلفی هم با هنرهای نمایشی گره زده و صدای خوبش را در تیتراژ فیلم و سریال‌ها هم به یاد داریم. رگ و ریشه عشق وطن و میهن‌پرستی در برخی ترانه‌هایش مشهود است، اما یکی از بارزترین آنها قطعه «وطن نامه» است: «وطن وطن نظر فکن به من/ که من به هر کجا غریب‌وار/ که زیر آسمان دیگری غنوده‌ام/ همیشه با تو بوده‌ام همیشه با تو بوده‌ام».

ای پرچمت ما را کفن

همایون شجریان با هنر و نبوغی مثال‌زدنی صدای ایران شده و غرور ملی را با موسیقی فریاد زده‌است. یکی از بهترین آهنگ‌های این خواننده قطعه «ایران من» است که با خواندن پرشور در بالاترین گام، مو بر تن شنونده سیخ می‌کند. آنهایی که مرداد و شهریور ۹۶ کنسرت نمایش سی با قصه‌هایی از شاهنامه فردوسی را در کاخ سعدآباد تهران دیدند، برای نخستین بار این قطعه پراحساس را آنجا شنیدند: «ای در رگانم خون وطن ای پرچمت ما را کفن/ دور از تو بادا اهرمن ایران من، ایران من».

وطن یعنی خلیج تا ابد فارس

علیرضا عصار از جمله خوانندگان ایرانی است که اهمیت فراوانی برای متن، شعر و کلام قائل است و برخلاف برخی و چه بسا خیلی از خواننده‌ها، صحت شنیدن کلمات را قربانی حجم و ابهت صدا نمی‌کند. برعکس این صلابت خوانندگی را برای تقویت کلام به کار می‌برد و آثار موسیقایی‌اش را اثرگذارتر می‌کند. این ویژگی به خصوص در ترکیب با دغدغه ملی میهنی او منجر به کارهای درخشانی شده‌است، از جمله همین قطعه شنیدنی و غرورآمیز «وطن»: «وطن یعنی سرای ترک تا پارس/ وطن یعنی خلیج تا ابد فارس/ وطن یعنی دو دست از جان کشیدن/ به تنگستان و دشتستان رسیدن».

کارون به کارون و اروند تا اروند

علیرضا افتخاری از مشهورترین و محبوب‌ترین خواننده‌های سال‌های پس از انقلاب است که ابتدا با موسیقی سنتی کار خود را شروع کرد و بعد هم با تلفیق موسیقی سنتی با پاپ، آلبوم‌های موفق و فراوانی را راهی بازار موسیقی کرد.

او تا قبل از این‌که در زمینه موسیقی کم کار شود، در دهه ۷۰ پرکارترین خواننده بود و سالانه کلی آهنگ و آلبوم از او منتشر و با استقبال مواجه می‌شد. خواننده آلبوم موفق «نیلوفرانه» هم قطعه آهنگی شنیدنی با موضوع وطن و ایران دارد، اثری به نام «قلب وطن» که صدای گرم افتخاری به‌خوبی مضمون غرورآمیز وطن‌پرستی و وطن‌دوستی را به شنونده ایرانی منتقل می‌کند: «کارون به کارون و اروند تا اروند پای تو جان دادیم سوگند تا سوگند/ مجنون‌تر از مجنون لیلاتر از لیلا ماندیم تا این خاک آزاد شد از بند».

محمد نوری — ای ایران ایران

همایون شجریان — ایران من

محمد اصفهانی — برای ایران

رضا صادقی — به نام ایران

محسن چاوشی — مام وطن

علیرضا عصار — وطن

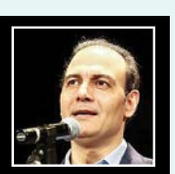
علیرضا قربانی — وطن نامه

محمد معتمدی — وطنم ایران

علیرضا افتخاری — قلب وطن

سالار عقیلی — وطنم

یادداشت

جای خالی جایزه در موسیقی ایران

یاسر یگانه
گروه فرهنگ و هنر

مسابقه‌ها و جایزه‌ها جایی برای شناسایی و معرفی استعدادها است. چه بسیارند هنرمندانی که مسابقه‌ها و جایزه‌ها سکوی پرتاب‌شان شده‌است. شاید مسابقه و رقابت چندان با روح هنر سنخیتی نداشته باشد اما باید بپذیریم هرچقدر هم داوری‌ها سلیقه‌ای باشد و مترو معیارها واضح نباشد، بازهم مسابقه‌ها و جایزه‌ها همیشه تاثیرگذار بوده و هستند.

در عرصه هنر چند جایزه معتبر جهانی وجود دارد. جایزه اسکار برای دستاوردهای سینمایی، جوایز امی برای دستاوردهای تلویزیونی و جوایز تونی برای دستاوردهای تئاتر و برادوی و جایزه گرمی برای دستاوردهای موسیقی است. جایزه گرمی یا همان جایزه گرامافون، معتبرترین جایزه در عرصه موسیقی است. در این میان اما جوایز دیگری هم هستند که اعتبار خودشان را دارند و هرکدام‌شان می‌توانند مسیر هنری برندگان را تغییر دهند.

از میان هنرمندان موسیقی کشورمان، کسی مانند علی رهبری، نشان طلای مسابقات جهانی بهترین رهبر جوان ارکستر را در سال ۱۹۷۷ در بزانسون فرانسه به‌دست‌آورد و از همان‌جا مسیر هنری‌اش حرکتی رو به بالا داشت. کار به جایی رسید که او طی بیش از چهار دهه فعالیت هنری در سطح بین‌المللی بیش از ۱۲۰ ارکستر را رهبری کرد. اکنون هم به‌عنوان رهبر مهمان دائم مجموعه مارینسکی در سنت‌پترزبورگ مشغول فعالیت است.

پس به جرات می‌توان گفت که گرفتن یک جایزه در مسابقه‌ای بین‌المللی نقطه عطفی در کارنامه‌ی علی رهبری است.

در سال‌های گذشته هم برخی از جوانان مستعد کشورمان موفقیت‌هایی در مسابقات بین‌المللی داشتند. در روزهای اخیر هم خبر آمد که محمدرضا اژدری، یکی از جوانان مستعد کشورمان در مسابقه‌ای بین‌المللی شرکت کرده و نامش در میان ۱۰ آهنگساز برتر در بخش موسیقی بی‌کلام قرار گرفته است. موفقیت در این مسابقه بین‌المللی می‌تواند برای کسی مانند اژدری سکوی پرتاب باشد. پرتابی به سمت حرکت رو به جلو ... . در روزهای گذشته شاهد بودیم که بسیاری از اهالی موسیقی با شنیدن یا دیدن این خبر، قبل از هر چیز شگفت‌زده بودند که هنرمندی که چندان شناخته‌شده نیست، چطور به این موفقیت رسیده است. بسیاری از مخاطبان هم دنبال این رفتند که آهنگ «نیل» را دانلود کنند و بشنوند. به‌هرروی آشکار و مشخص است که وجود مسابقه و جایزه در عرصه موسیقی می‌تواند محرک باشد و استعدادها را بهتر و سریع‌تر به جامعه معرفی کند. حال باید دید آیا ما در کشورمان جایزه‌ای معتبر در عرصه موسیقی داریم؟ پاسخ به این پرسش منفی است. درحال حاضر در کشورمان هیچ جایزه معتبر و باسابقه‌ای در عرصه موسیقی وجود ندارد. جشنواره موسیقی فجر که چند سال پیش صاحب جایزه‌ای با عنوان «باربد» شد، خیلی زود با تغییر مدیریت این جایزه را از دست داد. البته بازهم با تغییر مدیریت جشنواره، باربد به جشنواره موسیقی فجر بازگشت. این جایزه اما هنوز فرسنگ‌ها با جایزه‌ای معتبر در سطح ملی فاصله دارد، چه رسد به این‌که بتواند جایزه‌ای معتبر در عرصه بین‌الملل باشد. اخیرا هم جایزه «حافظ» تلاش کرده تا در عرصه موسیقی هم ورود کند. این تلاش هم تازه و جوان است و تا رسیدن به پایداری و ثبات و اعتبار، فاصله زیادی دارد. نتیجه این‌که جای خالی مسابقه‌ای معتبر یا جایزه‌ای بزرگ در عرصه موسیقی ایران به‌شدت احساس می‌شود. جایزه‌ای که باید متر و معیاری معتبر برای مخاطبان باشد؛ مخاطبانی که هرسال به دنبال بهترین‌های عرصه موسیقی هستند. آنها می‌خواهند بدانند بهترین خوانندگان امسال، بهترین نوازندگان، بهترین آلبوم، بهترین صدابردار، بهترین تنظیم‌کننده، بهترین آهنگساز و... چه کسانی و برای چه اثری بوده‌اند.

یادمان

درگذشت استاد موسیقی سنتی قزوین

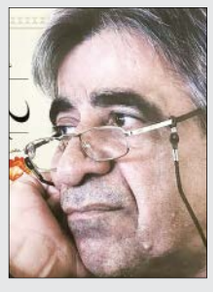

محسن آبفروش، از استادان موسیقی سنتی قزوین در ۶۹ سالگی دار فانی را وداع گفت.

او که نوازنده تار و از استادان برجسته موسیقی سنتی در استان قزوین محسوب می‌شد، در دوره نوجوانی از محضر اساتید بزرگی همچون علی‌اکبرخان شهنازی و هوشنگ ظریف بهره برده بود و با بسیاری از ردیف دستگاهی‌های موسیقی ایرانی آشنا شد.

مرحوم آبفروش متولد ۱۳۳۲ بود و طی پنج دهه فعالیت با استادان بنامی همچون زنده‌یادان شاپور نیاکان، دکتر حسین عمومی، محمدرضا شجریان، ناصر فرهنگ‌فر، پرویز مشکاتیان، ایرج بسطامی و نیز اکبر گلپایگانی و رامبد صدیف در برنامه‌های مختلفی همکاری داشت. استاد آبفروش که پنجه توانایی در تارنوازی داشت در یکی از بزرگ‌ترین آثارش، اقدام به اجرای ردیف‌سازی موسی خان معروفی، کرد که با نشر این اثر یکی از گنجینه‌های موسیقی ایرانی را حفظ کرد. پیکر این استاد برجسته موسیقی تار قزوین ساعت ۱۴و۳۰ دقیقه دوشنبه ۷ آذر در قطعه مشاهیر بهشت فاطمیه قزوین تشییع و به خاک سپرده شد.

رویداد

محمدرضا اژدری در جمع ۱۰ آهنگساز برتر جهان

محمدرضا اژدری، آهنگساز، رهبر ارکستر و پیانیست ایرانی که امسال با آهنگ بی‌کلام «نیل» در مسابقه Hollywood music awards۲۰۲۲ شرکت کرده بود. با اعلام نتایج اولیه، نام او در میان نامزدهای رسمی این مسابقه بین‌المللی برای دریافت جایزه نهایی دیده می‌شد. این مسابقه اواخر آبان سال جاری برندگان نهایی خود را اعلام کرد که این نتایج نشان می‌دهد، محمدرضا اژدری در میان ۱۰ آهنگساز برتر دنیا در بخش موسیقی بی‌کلام قرار گرفته است. در این مسابقه ناتالی بونین توانسته رتبه نخست را کسب کند.

The Hollywood Music In Media Awards نخستین مجموعه‌ای است که از موسیقی اورجینال در تمام رسانه‌های تصویری در سراسر جهان از جمله فیلم، تلویزیون، بازی‌های ویدئویی، تریلر، تبلیغات تجاری، مستندات و برنامه‌های خاص؛ بهترین‌های جهان را انتخاب می‌کند. اژدری همچنین در مسابقه بین‌المللی fmcontest۲۰۲۲ هم شرکت کرده و در این مسابقه هم به مراحل پایانی راه پیدا کرده است. سال گذشته آهنگ «رقص باران» از آلبوم «معجزه عشق» با آهنگسازی محمدرضا اژدری توانسته بود با صعود به مراحل نهایی مسابقه بین‌المللی fmcontest۲۰۲۱ رتبه پانزدهم را در جهان کسب کند.

قاب

یادی از مردان خدا
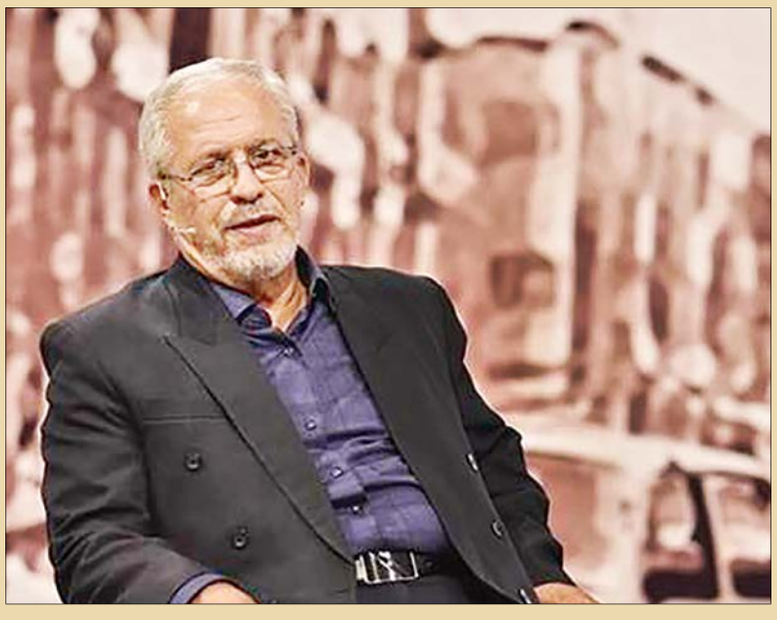
سال ۱۳۵۸ سیدجلال‌الدین محمدیان تصنیفی خواند که تا به امروز ماندگار مانده است. او به عنوان خواننده در کنار گروه تنبورنوازان شمس قرار گرفت تا آواز تصنیف مردان خدا را بخواند. تصنیف ماندگار دیگر این هنرمند متولد آذرماه «باز هوای وطنم آرزوست» است که هنوز هم یکی از قطعه‌های شنیدنی از این خواننده است. این هنرمند کرمانشاهی که ردیف‌های آوازی موسیقی ایران را نزد استادانی چون محمدرضا شجریان، علی‌اصغر بهاری و محمود کریمی فراگرفت، متولد ۶ آذر ۱۳۲۵ است. محمدیان که مدت‌ها در عرصه خوانندگی کم کار شده بود چندی پیش با سریال «روزهای بی‌قراری» و خواندن تیتراژ این سریال دوباره صدایش شنیده شد.